

Fənn sillabusu

İxtisas: 050701 – Aqronomluq (A+B)

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: “Aqrar elmlər”

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f Meliorasiya (Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirinin 09.10.2014 cü il 1067-nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir)

Kodu: İPFS-B 10

Tədris ili: IV(2025-2026).

Semestr: VII (payız)

Tədris yükü: Cəmi 270 Auditoriyadan kənar saat: 195 Auditoriya saati – 75 (45 saat müəhazirə, 30 saat laborator məşğələ).

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 9

Auditoriya N: 304

Saat: III gün 4-cü saat müh. üst həftə; V-gün 4-cü saat lab.

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Babayev Xalıqverdi Yusub oğlu.aqr.ü.f.d.,dos.

Məsləhət günləri və saat: V gün 14⁰⁰.

E-mail ünvanı: babayev.xaliqverdi@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas:

1. Azərbaycan Respublikası regionlarının aqrar sahədə 2019/2023-ci illərdə inkişafının əsas istiqamətləri.
2. Hacıyev C. Ə., Hüseynov M.M., Məmmədova K.Y. “Əkinçiliyin elmi əsasları və sistemləri”. Gəncə, 2005.
3. Aqrokimya. Ali məktəblər üçün dərslik. V.M. Kleçkovski və A.V. Ptterburqskinin redaktəsi ilə çıxmış ruscanın birinci nəşrindən tərcümə.Bakı: Maarif, 1966, 536 s.
4. Axundov F.H. Meliorasiya olunmuş torpaqlarda müxtəlif kənd təsərrüfatı bitkiləri əkinlərində gübrələr sisteminin tətbiqinin aqrokimyəvi əsaslarına dair tövsiyələr.Bakı,1990.
5. Bayramov B. İ., Cəfərov Y.Ə. Torpaq, bitki və gübrələrin aqrokimyəvi analiz üsulları.Gəncə,1982.
6. Əliyev T.Ə. Aqrokimyəvi tədqiqat üsulları (Dərs vəsaiti) Gəncə,1993,157 s.
7. Əliyev T.Ə. Aqrokimya. Gəncə: AKTA nəşriyyatı, 2004, 256 s.
8. Əliyev S.,Əyyubov R.,İsdayev R. Bitki, torpaq və gübrələr.Bakı,1981.
9. Hüseynov A. M.,Hüseynov N.V. Torpaq kimyası. Bakı, Qanun nəşriyyatı,Dərslik,2015,584 s.
10. Hüseynov A.M. , Abdullayeva Z.H. Aqrokimyanın ekoloji problemləri və funksiyaları (Dərs vəsaiti) . Gəncə , 2017, 90s.
11. Şəfibəyov Ə.B. Torpaq və bitkilərin aqrokimyəvi analiz üsulları. Bakı,1964, 204 s.
12. Агрохимия / / Б.А.Ягодин., П.Б.Симирнов.,А. В. Петербургский и др.; под редак. Б.А.Ягодина.-2-е изд. Переработ.и доп.-М. : Агропромиздат, 1989,-,639с.
13. Минеев В.Г. // Агрохимия. М. : 2006 , 330с.
14. Минеев В.Г. // Практикум по агрохимии. М. : 2010.

Əlavə:

- 1.Тышкевич Г.Л. // Экология и агрономия. Кишинев, « Штиинца», 1991
2. Шилов И. А. // Экология, М., «Высшая школа», 2001, 504
- 3.Минеев В.Г. // Агрохимия. М. : 2006 , 330с.
- 4.Минеев В.Г. // Практикум по агрохимии. М. : 2010.

5. Минеев В.Г // Химизация земледелия и природная среда . – М. Агропромиздат, 1990.- 287с.
6. Jackson M/L | Soil chemical analysis.-1958.
7. Schaffter F. Und Ulrich B . || Humus und Humuslwngund. Stuttgart, 1960
8. Thomas G .W. // Forms of aluminium in cation txchangers. Transact. of 7 th Intern/Congr. of Soil Sci. Vol.11.p/64.1960.

Köməkçi WEB – mənbələr

<https://ebooks.Azlibnet.az/book-JzZXU7kn.html>
adau.edu.az/faculty/agronomy/coil-science/arif-h-seynov
<https://az.wikipedia.org/wiki/azkurs.org/derslik->

<https://docplayer.biz.tr/66913837-Arif-huseynov-namiq-huseynov.html>

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ön cədən başqa fənlərinin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Meliorasiya – istifadə olunan ərazinin təbii şəraitinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilən elmə əsaslanmış təsərrüfat – təşkilati, texniki, bioloji və digər tələblər sistemidir. Kənd təsərrüfatı meliorasiyası əsasən torpaqların, hidroloji və iqlim şəraitinin yaxşılaşdırılmasına istiqamətləndirilir. Buraya torpağın suvarılması, su ilə təmin edilməsi, qurudulması, eroziyaya qarşı tədbirlər, torpağın duzsuzlaşdırılması və s. daxildir. Meliorasiya obyekti- həmçinin torpaq, landşaftlar, iqlim, su obyektləri və pozulmuş (çirkələnmiş) torpaqlar və s. ola bilər.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. Qiymət meyarları aşağıdakılardır.

-10 bal – tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

- 9 bal – tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilər.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırır bilmir.
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırır bilmir.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

- 91-100 bal – əla (A)
- 81-90 bal – çox yaxşı (B)
- 71-80 bal – yaxşı (C)
- 61-70 bal – kafi (D)
- 51-60 bal – qənaətbəxş (E)
- 51 - baldan aşağı – qeyri-kafi (F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə-45 saat, laboratoriyar 30 saat. Cəmi- 75 saat.

No	Keçirilən <u>mühazirə</u> , <u>seminar</u> , mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu 1: Meliorasiya haqqında anlayış. Meliorasiya fənninin obyekti, məqsədi və vəzifələri. Plan : 1.Meliorasiya haqqında ümumi məlumat. Meliorasiya fənninin obyekti, məqsədi və vəzifələri. 2.Meliorasiyanın prinsipləri, tədqiqat metodları və təsnifatı 3.Meliorasiya fənninin digər elm sahələri ilə əlaqəsi. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3,4,5,7,8]	2	
2	Mövzu 2: Meliorasiyanın inkişaf tarixi. Plan: 1. Qədim dövrlərdə süni suvarma və qurutma 2. ABŞ-da və Avropa ölkələrində meliorasiyanın inkişafı 3. Rusiyada meliorasiyanın inkişaf tarixi. 4. Meliorasiyanın inkişafında V.V.Dokuçayevin, V.A.Kovdanın və digər alimlərin fəaliyyəti. 5. Azərbaycanda meliorasiyanın inkişafında azərbaycan alimlərinin rolu Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3]	2	
3	Mövzu 3: Kompleks təbii meliorativ rayonlaşdırılma və xəritələşdirilmə. Plan: 1.Kompleks təbii meliorativ rayonlaşdırılma 2.Kompleks təbii meliorativ xəritələşdirilmə. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3]	2	
4	Mövzu 4: Suvarma haqqında əsas məlumat. Suvarma növləri. Plan: 1.Suvarmanın məqsədi və növləri 2.Nəmləndirici (rütubətləndirmə) və istiləşdirmə suvarması. 3.Torpaq təmizləyici suvarma 4.Suvarmanın torpağa təsiri 5.Suvarmanın kənd təsərrüfatı bitkilərinin məhsuldarlığına təsiri 6.Suvarma suyunun keyfiyyəti Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3, 4]	2	
5	Mövzu 5: Kənd təsərrüfatı bitkilərinin suvarma rejimi. Plan: 1. Suvarma rejimləri. 2. Növbəli əkin sistemində bitkilərin suvarılması rejimi. 3. Suyun bitkilərdə sərf edilməsi. 4. Suvarma normaları: vegetasiya və dövrü suvarma normaları. 5. Səpinqabağı suvarma – arat suvarma. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1, 2, 3]	2	
6	Mövzu 6: Suvarma sistemləri və onun tərkib elementləri Plan: 1. Suvarma sistemləri. 2. Təsərrüfatdaxili açıq suvarma sistemləri. 3. Qapalı suvarma sistemləri. 4. Suvarma sistemləri sahələri. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1, 2, 3]	2	
7	Mövzu 7: Kənd təsərrüfatı bitkilərinin suvarma üsulları Plan: 1.Suvarma üsulları. Çilama üsulu ilə suvarma.	2	

	2.Şırımlarla suvarma. 3.Subasma ilə suvarma. 4.Suvarılan sahələrin planlaşdırılması. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1, 2, 3]		
8	Mövzu 8: Suvarmanın yeni və perspektiv üsulları Plan: 1. Kiçikdispersli suvarma üsulu 2. Yeraltı suvarma üsulu 3. Damcılarla suvarma üsulu 4. Avtomatlaşdırılmış və mikrosuvarma sistemləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1, 2, 3]	2	
9	Mövzu 9: Kollektor – drenaj şəbəkəsi Plan: 1. Kollektor – drenaj şəbəkəsinin konstruksiyası və növləri 2. Üfüqi və şaquli drenajlar 3. Vakuüm və elektrodrenlər 4. Kombinə olunmuş drenajın tətbiqi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1, 2, 3]	2	
10	Mövzu 10. Torpaqlarda meliorativ tədbirlər sistemi - Su və torpaq meliorasiyası. Plan: 1.Torpaqda təbii şəraitin dəyişməsində su meliorasiyasının rolu. 2.Bitkilərin vegetasiyası dövründə su meliorasiyasının zəruriliyi. 3.Su rejimi əlverişli olmayan torpaqların meliorasiyası. 4.Fiziki-kimyəvi cəhətdən əlverişli olmayan torpaqların meliorasiyası. Mənbə: 4,6,7	2	
11.	Mövzu 11: İqlim və qar meliorasiyası. Plan: 1.İqlim meliorasiyası 2.Qar meliorasiyası. Mənbə: mühazirə materialları, 1, 2, 5, 7	2	
12.	Mövzu 12: Fitomeliorasiya və zoomeliorasiya. Plan: 1. Fitomeliorasiya və onun əhəmiyyəti 2. Qumluqların bərkidilməsinin fitomeliorativ metodları. 3. Meliorativ tədbirlər sistemində zoomeliorasiyanın əhəmiyyətli rolu Mənbə: 6,7	2	
13	Mövzu 13: Qurutma meliorasiyası Plan: 1.Qurutma meliorasiyası haqqında ümumi məlumat. 2.Qurutmanın ekoloji nəticələri. 3.Qurutma sisteminin elementləri 4.Qurutmanın əsas metodları və texnikasının tətbiqi üsulları 5. Bataqlaşmış və bataqlıq torpaqların qurudulması üsulları 6. İfrat rütubətli torpaqlarda qurutma meliorasiyası 7. Bataqlıqların qurudulması və kənd təsərrüfatında istifadəsi. Mənbə: 6,7	2	
14.	Mövzu 14: Şorlaşmış torpaqların su və duz balansı Plan: 1. Suvarmanın qurult suların rejiminə təsiri 2. Torpaqların duz rejiminin əsas xüsusiyyətləri 3. Su və duz balansı, su və duz rejiminin proqnozu Mənbə: 6,7	2	
15	Mövzu 15: Şorlaşmış torpaqların yaxşılaşdırılmasında meliorativ tədbirlər. Plan:	2	

	1.Şorlaşmış torpaqlarda qrunut sularının səviyyəsinin endirilməsi. 2.Şorlaşmış torpaqlarda fiziki, aqrobioloji, kimyəvi tədbirlər sistemi. 3.Şorlaşmış torpaqlarda hidrotexniki meliorasiya tədbirləri. Mənbə: 5, 6,7		
16.	Mövzu 16: Şorakət torpaqların kimyəvi meliorasiyası. Plan: 1.Şorakət torpaqların gipsləşdirilməsi. 2.Şorakət torpaqların drenaj fonunda gipsləşdirmə prosesi tədbirləri. 3.Şorakət torpaqların kimyəvi meliorantlarla meliorasiyası Mənbə: 2,4,7	2	
17	Mövzu 17: Azərbaycanca turş torpaqların coğrafi yayılması və xüsusiyyətlər Plan: 1.Azərbaycanda turş torpaqların coğrafi yayılması 2.Torpaq turşuluğunun bitkilərə təsiri 3.Əhəngin torpağın reaksiyasına münasibət Mənbə: 4,6,7	2	
18	Mövzu 18: Turş torpaqların kimyəvi meliorasiyası Plan: 1. Əhəngli materialların dozası və növləri 2. Turş torpaqların əhənglənməsi. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3, 4]	2	
19	Mövzu 19: Torpaqların çirklənməsi və rekultivasiyası. Plan: 1.Torpağı çirkləndirən mənbələr. 2.Torpağın rekultivasiyası. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1, 2, 3]	2	
20	Mövzu 20: Torpaq eroziyasına qarşı meliorativ tədbirlər. Plan: 1. Torpaq eroziyasının əmələ gəlmə səbəbləri 2. Torpaq eroziyası, onun növləri 3. Eroziyaya qarşı meliorativ tədbirlər 4. Su eroziyasına məruz qalan torpaqların bəcərilməsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1, 2, 3]	2	
21	Mövzu 21: Azərbaycanca eroziyaya uğramış torpaqların ekoloji problemləri. Plan: 1.Azərbaycan torpaqlarında eroziyanın inkişafının əsas səbəbləri. 2.Eroziyaya qarşı görülən tədbirlər sistemi. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1, 2, 3]	2	
22	Mövzu 22: Meliorasiya aparılmış sahələrin mənimlənməsi. Plan: 1.Torflu-bataqlı və subasar torpaqların bəcərilməsi. 2.Kol və meşə altından çıxmış torpaqların bəcərilməsi. 3.Az məhsuldar quru dərələrin mənimlənilərək bəcərilməsi. 4.Çöl və meşə-çöl zonalarında əkilməmiş torpaqların bəcərilməsi. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1, 2, 3,9,11,14]	2	
23	Mövzu 23: Torpaqların meliorasiyasının ətraf mühitin ekologiyasına təsiri. Plan: 1.Meliorasiyanın ekoloji problemləri. 2.Respublikamızda həyata keçirilən iri miqyaslı meliorativ layihələ Mənbə: [Mühazirə materialları, 1, 2, 3]	1	
Cəmi:		45	

Laboratoriya məşğələsi

S/s	Məşğələlərin mövzuları	Saat	Tarix
1	Mövzu 1. Kompleks təbii-meliorativ rayonlaşdırılma və xəritələşdirmə İş 1. Kompleks təbii - meliorativ rayonlaşdırmanın aparılması. İş-2: Suvarma normaları: vegetasiya və dövri suvarma normaları. Mənbə: [10,11,12] Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,11,13,15]	2	
2	Mövzu 2. İqlim ,qar ,fitomeliorasiya və zoomeliorasiya. İş 1.İqlim meliorasiyasının öyrənilməsi İş 2.Qar meliorasiyasının əhəmiyyəti Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,11]	2	
3	Mövzu 3. Qurutma meliorasiyası. Bataqlıqların qurudulması. İş 1. Qurutmanın əsas metodları və texnikasının tətbiqi üsulları. İş 2. Torpaqların qurudulmasının metodları. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,11]	2	
4	Mövzu 4. Şoran torpaqların meliorasiyası.Şorlaşmış və şorakət torpaqların su və duz balansının təyini.Təkrar şorlaşma. İş 1. Şorlaşmış torpaqlarda sodanın təyini. İş 2. Şorlaşmış torpaqların qrunut suyunda su və duz balansının təyini. İş 3. Şorakət torpaqların gipsləşdirilməsi üsulları. İş 4. Şorlaşmış torpaqlarda qrunut suların səviyyəsinin endirilməsi metodları. Mənbə: [12,13,14]	2	
5	Mövzu 5. Torpaq eroziyasına qarşı mübarizə tədbirləri. İş 1. Su eroziyasının növlərinin təyini. İş 2. Eroziyaya qarşı görülən tədbirlər sistemi. Mənbə: [6,8,10]	2	
6	Mövzu 6. Sistemli drenlərin lahiyə planında yerləşdirilməsi.Açıq və örtülü drenlərin layihələndirilməsi.Bitkilərdə tam və ümumi suvarma rejimlərinin təyini.Torpaqların çirklənməsi və rekultivasiyası. İş 1. Daimi və müvəqqəti drenlərin qurulması. İş 2. Dren boruların və süni süzgəc materiallarının xarakteristikası.	2	
7	Mövzu 7. Şorlaşmış torpaqların yaxşılaşdırılmasında meliorativ tədbirlərin öyrənilməsi. İş 1. Şorlaşmış torpaqlarda qrunut sularının səviyyəsinin endirilməsi metodları. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,11,13]	2	
8	Mövzu 8. Şorakət torpaqların kimyəvi meliorasiyası. İş-1.Şorakət torpaqların yaxşılaşdırılması üsulları. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,11,13,15]	2	
9	Mövzu 9. Şorakət torpaqların kimyəvi meliorasiyası. İş-1.Şorakət torpaqların gipsləşdirilməsi üsulları. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,11,13,15]	2	
10	Mövzu 10. Turş torpaqların kimyəvi meliorasiyası İş-1. Əhəngli materialların dozası və növlərinin təyini İş-2.Turş torpaqların əhənglənməsi üsulları. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,11,13,	2	
11	Mövzu 11. Torpağı çirkləndirən mənbələr. İş-1. Torpağı çirkləndirən mənbələrin monitorinqi və təyini Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,11,	2	
12	Mövzu 12. Torpağın rekultivasiyası. İş-1.Torpağın rekultivasiyası üsulları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,11,	2	

13	Mövzu 13. Torflu-bataqlı və subasar torpaqların becərilməsi. İş-1. Torflu-bataqlı və subasar torpaqların becərilməsi üsulları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,13,	2	
14	Mövzu 14. Kol və meşə altından çıxmış torpaqların becərilməsi. İş-1. Kol və meşə altından çıxmış torpaqların becərilməsi qaydaları. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,11,13,15	2	
15	Mövzu 15. Torpaqların meliorasiyasının ətraf mühitin ekologiyasına təsiri. İş 1. Meliorasiyanın ekoloji nəticələrinin təhlili. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2, 3,11,13,	2	
	Cəmi	30	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Fənnin öyrənilməsi nəticəsində tələbə bilməlidir: - landşaftlar, iqlim, su obyektlərinin və çirklənmiş torpaqların meliorativ tədbirlərini bilməli;
- kompleks meliorativ tədbirlərin tətbiqinin ən mütərəqqi üsullarını öyrənməli;
- şorlaşmış torpaqlarda sodanın təyini. Şorlaşmış torpaqların qrunut suyunda su və duz balansının təyini;
-şorlaşmış torpaqlarda qrunut suların səviyyəsinin endirilməsi metodları;
- meliorasiyanın müxtəlif növlərini iqlim, qar, fitomeliorasiya, mikroiklim, mezo və makroiqlim yaratmaq üsullarını bilməlidir.

XII.Fənn üzrə təlim nəticələri:

FTN 1. Meliorasiyanın prinsipləri, tədqiqat metodları və təsnifatını öyrənməli; Kompleks təbii meliorativ rayonlaşdırılma və xəritələşdirilməni tərtibini bacarmalı; Kənd təsərrüfatı bitkilərinin suvarma rejimini; Suvarmanın yeni və perspektiv üsullarının tətbiqini; Suvarmanın optimallaşdırılması,iqtisadi və energetik səmərəliliyi hesablamağı bacarmalı.

FTN 2. Torpaqlarda meliorativ tədbirlər sistemi - Su və torpaq meliorasiyasının əhəmiyyətini; Şorlaşmış torpaqların yaxşılaşdırılmasında meliorativ tədbirlər sistemini; Şorlaşmış torpaqların yaxşılaşdırılmasında meliorativ tədbirlərin öyrənilməsi; Şorlaşmış torpaqlarda qrunut sularının səviyyəsinin endirilməsini; Şorakət və turş torpaqların kimyəvi meliorasiyasının tətbiqi qaydalarını öyrənməlidir.

XIII.Tələbənin fənn haqqında fikirləri:

XIV: I Kollektiv sualları:

- 1.Meliorasiya haqqında ümumi məlumat. Meliorasiya fənninin obyekti, məqsədi və vəzifələri.
2. Meliorasiyanın prinsipləri, tədqiqat metodları və təsnifatı
3. Meliorasiyanın inkişafında V.V.Dokuçayevin, V.A.Kovdanın və digər alimlərin fəaliyyəti.
4. Azərbaycanca meliorasiyanın inkişafında azərbaycan alimlərinin rolu
5. Kompleks təbii meliorativ rayonlaşdırılma
6. Kompleks təbii meliorativ xəritələşdirilmə.
7. Suvarmanın məqsədi və növləri.
8. Suvarmanın torpağa təsiri
9. Suvarmanın kənd təsərrüfatı bitkilərinin məhsuldarlığına təsiri
- 10.Suvarma rejimləri.
- 11.Növbəli əkin sistemində bitkilərin suvarılması rejimi.
- 12.Suvarma normaları: vegetasiya və dövri suvarma normaları.
- 13.Suvarma üsulları. Çilama üsulu ilə suvarma.
- 14.Şırımlarla suvarma.
15. Subasma ilə suvarma.

II kollektiv sualları:

- 1.Damcılarla suvarma üsulu
- 2.Avtomatlaşdırılmış və mikrosuvarma sistemləri
- 3.Kollektor – drenaj şəbəkəsinin konstruksiyası və növləri
- 4.Üfüqi və şaquli drenajlar

5. Torpaqda təbii şəraitin dəyişməsində su meliorasiyasının rolu.
6. İqlim meliorasiyası
7. Qar meliorasiyası.
8. Qumluqların bərkidilməsinin fitomeliorativ metodları.
9. Qurutmanın əsas metodları və texnikasının tətbiqi üsulları
10. Şorlaşmış torpaqların yaxşılaşdırılmasında meliorativ tədbirlər.
11. Torpaqların çirklənməsi və rekultivasiyası
12. Azərbaycanda eroziyaya uğramış torpaqların ekoloji problemləri.
13. Torpağı çirkləndirən mənbələr
14. Torpaq eroziyasının əmələ gəlmə səbəbləri
15. Torpaq eroziyası, onun növləri

XV. İmtahan sualları:

-- I blok --

1. Meliorasiya haqqında ümumi məlumat. Meliorasiya fənninin obyektı, məqsədi və vəzifələri.
2. Meliorasiyanın prinsipləri, tədqiqat metodları və təsnifatı
3. Meliorasiya fənninin digər elm sahələri ilə əlaqəsi.
4. Qədim dövrlərdə süni suvarma və qurutma
5. Meliorasiyanın inkişaf tarixi.
6. Meliorasiyanın inkişafında V.V.Dokuçayevin, V.A.Kovdanın və digər alimlərin fəaliyyəti.
7. Azərbaycanda meliorasiyanın inkişafında Azərbaycan alimlərinin rolu
8. Kompleks təbii meliorativ rayonlaşdırılma
9. Kompleks təbii meliorativ xəritələşdirilmə.
10. Suvarmanın məqsədi və növləri.
11. Nəmləndirici (rütubətləndirmə) və istiləşdirmə suvarması.
12. Torpaq təmizləyici suvarma

-- II blok --

13. Suvarmanın torpağa təsiri
14. Suvarmanın kənd təsərrüfatı bitkilərinin məhsuldarlığına təsiri
15. Suvarma suyunun keyfiyyəti
16. Suvarma rejimləri.
17. Növbəli əkin sistemində bitkilərin suvarılması rejimi.
18. Suyun bitkilərdə sərf edilməsi.
19. Suvarma normaları: vegetasiya və dövri suvarma normaları.
20. Səpinqabağı suvarma – arat suvarma
21. Suvarma sistemləri və onun tərkib elementləri
22. Kənd təsərrüfatı bitkilərinin suvarma üsulları
23. Kiçikdispersli suvarma üsulu
24. Yeraltı suvarma üsulu

-- III blok --

25. Damcılarla suvarma üsulu
26. Avtomatlaşdırılmış və mikrosuvarma sistemləri
27. Kollektor – drenaj şəbəkəsinin konstruksiyası və növləri
28. Üfüqi və şaquli drenajlar
29. Vakuüm və elektrodrenlər
30. Kombinə olunmuş drenajın tətbiqi
31. Torpaqda təbii şəraitin dəyişməsində su meliorasiyasının rolu.
32. Bitkilərin vegetasiyası dövründə su meliorasiyasının zəruriliyi.
33. Su rejimi əlverişli olmayan torpaqların meliorasiyası.
34. Fiziki-kimyəvi cəhətdən əlverişli olmayan torpaqların meliorasiyası.
35. İqlim meliorasiyası
36. Qar meliorasiyası.

-- IV blok --

37. Fitomeliorasiya və onun əhəmiyyəti
38. Qumluqların bərkidilməsinin fitomeliorativ metodları.

- 39.Meliorativ tədbirlər sistemində zoomeliorasiyanın əhəmiyyətli rolu
- 40..Qurutmanın ekoloji nəticələri.
- 41.Qurutma sisteminin elementləri
- 42.Qurutmanın əsas metodları və texnikasının tətbiqi üsulları
43. İfrat rütubətli torpaqlarda qurutma meliorasiyası
44. Bataqlıqların qurudulması və kənd təsərrüfatında istifadəsi.
- 45.Şorlaşmış torpaqların su və duz balansı
- 46.Şorlaşmış torpaqların yaxşılaşdırılmasında meliorativ tədbirlər.
47. Şorakət torpaqların gipsləşdirilməsi.
48. Şorlaşmış torpaqlarda qrunut sularının səviyyəsinin endirilməsi.

-- V blok --

- 49.Şorakət torpaqların drenaj fonunda gipsləşdirmə prosesi tədbirləri.
- 50.Şorakət torpaqların kimyəvi meliorantlarla meliorasiyası
- 51.Azərbaycanda turş torpaqların coğrafi yayılması
- 52.Torpaq turşuluğunun bitkilərə təsiri
- 53.Əhəngin torpağın reaksiyasına münasibəti
- 54.Əhəngli materialların dozası və növləri
- 55.Turş torpaqların əhənglənməsi.
- 56.Torpaqların çirklənməsi və rekultivasiyası
- 57.Torpaq eroziyasına qarşı meliorativ tədbirlər.
- 58.Azərbaycanda eroziyaya uğramış torpaqların ekoloji problemləri.
- 59.Meliorasiya aparılmış sahələrin mənimsənilməsi.
60. Meliorasiyanın ekoloji problemləri.

Meliorasiya fəninin sillabusu – 050701 “Aqronomluq” ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il protokol - 01)

Fənn müəllimi: dos.X.Y.Babayev

Kafedra müdiri: dos.İ.C.Kərimov